

OPONENTSKÝ POSUDOK DOKTORSKEJ DIZERTAČNEJ PRÁCE

predloženej Husitskej teologickej fakulte v Prahe

Mgr. et Mgr. Jiří FLAM: *Poimenické aspekty komunikace na pomezí individuální eschatologie*
(Praha 2018, 104 strán)

Prácu budem hodnotiť v troch častiach (1) všeobecný popis, (2) formálna úprava, (3) obsahová stránka. V závere zhrniem celkový výsledok posudku.

1. CHARAKTERISTIKA A OBSAH

Doktorská práca podľa slov autora „...odpovedá na otázku, zda existuje způsob komunikace, kterým by církve mohly oslovit společnost, ovšem který není v současnosti církvemi dostatečně využit. Práce jej spatřuje v právu jako specifickém komunikačním prostředku. Právo je v práci představeno jako komunikační proces, současně jsou popsány jednotlivé metody, kterými je možno do tohoto komunikačního procesu vstoupit“ (s. 7).

Ciele práce slovami autora: (1) „Představit právo jako komunikační prostředek a proces, který je využitelný v rámci poimenické teologie, a jednotlivé metody, kterými lze vstoupit do tohoto procesu.“ (2) „Otevřít otázku, zda se církve mají účastnit komunikace na celospolečenské úrovni, a jaký je význam takové komunikace.“ (3) „Zodpovědět otázku, zda lze v české společnosti očekávat zájem o komunikaci s církvemi o vybraných tématech z oblasti individuální eschatologie.“

Dizertačná práca má šesť častí: (1) Úvod [s. 7-8], (2) Vymezení základních pojmů vztahujících se k tématu práce [s. 9-20], (3) Komunikační procesy v teologicko-biblické a právní praxi [s. 21-35], (4) Christologicko-kreativní význam komunikace [s. 36-51], (5) Existuje ve společnosti zájem o komunikaci s církvemi? [s. 54-91], (6) Souhrnné závěry. Ďalej je tu: Jmenný rejstřík [s. 97], Seznam použité literatury [s. 99] a anglické Summary [s. 103].

V prvej časti (2 str.) autor stručne uvádza ciele, štruktúru a metódy práce.

Druhá kapitola (12 str.) je venovaná základným pojmom použitým v dizertácii: právo, poimenická teológia, eschatológia, komunikácia.

Tretia kapitola (15 str.) skúma vzťahy medzi právom, Bibliou, praktickou teológiou a právnou praxou. Na podklade starozákonnej legislatívy sa venuje problému práva ako komunikačného prostriedku medzi štátom, cirkvou a občanom. Uvádza konkrétne oblasti, v ktorých by cirkvi mohli vstupovať do právneho priestoru v spoločnosti.

Štvrtá časť (17 str.) odpovedá na otázku „proč vůbec Ježíš Kristus vysílá zvěstovat evangelium všemu stvoření a všem národům“ (s. 36) . Uvádza prípady právnej praxe a problémy legislatívy vo vzťahu k náboženskej viere (konkrétne „zákon o majetkovém vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi“ – č. 428/2012 Sb). Východiskom argumentácie je christologicko-kreatívna komunikácia.

Piata kapitola (38 str.) predstavuje prieskum, ktorý autor uskutočnil v Českej republike. Dotazník obsahuje 20 otázok s témou vzťahu k zomieraniu a smrti.

2. FORMÁLNA STRÁNKA

Dizertačná práca má 104 strán vrátane titulnej strany, obsahu a anglického *summary*. Podľa metodického pokynu dekana UK HTF z 3.10.2004 je minimálny rozsah dizertačnej práce 120 normostrán. Podľa špecifikácie uvedenej v Pokyne je to $29 \times 65 \times 120 = 226\ 200$ znakov. Predložená práca má na uvedených 104 stranách viac ako 240 000 znakov.

Grafická úprava zodpovedá požiadavkám. Autor použil grécky font rôznej veľkosti (porovnaj napr. pozn. 82 a pozn. 89). Nie všetky grécke pojmy uvádza v gréckom fonte (napr. pojem ποιμαίνειν uvádza chybné „poimaiein“ – s. 9)

Úroveň českého jazyka neviem posúdiť. Práca má 150 podčiarových poznámok, *Seznam použité literatury* obsahuje 31 tlačených titulov a *Seznam citovaných elektronických dokumentů* 18 internetových odkazov.

3. HODNOTENIE OBSAHU PRÁCE

Tému práce treba považovať za aktuálnu vzhľadom na súčasné spoločenské tabuizovanie témy „smrť“. Názov práce obsahuje odkaz na tri vedné odbory: poimenika, komunikácia a individuálna eschatológia. Podľa oponenta, vzhľadom na priestor, ktorý téma „právo“ v dizertačnej práci má, by sa mala táto téma odzrkadliť aj v názve (napr. „Poimenické aspekty komunikácie práva na pomezí individuálnej eschatologie“).

Autor v zozname literatúry uvádza 6 titulov k téme „právo“, jeden titul k téme komunikácia, ktorý má charakter úvodu do problematiky (LIGUŠ *Medzil'udská komunikácia* s podtitulom „Teologická propedeutika“). K téme poimenika-pastorálna starostlivosť sú v zozname uvedené 4 tituly, k problému smrti z psychoterapeutického hľadiska jeden titul. Použitá literatúra naznačuje, že právo je v centre pozornosti tejto dizertácie.

Podstatnou témou dizertácie je tvorivý prienik medzi teológiou a štátnym právom. Z tohto hľadiska by oponent očakával, že autor použije skôr moderné teologické pojednania o teórii štátu ako len Hobbesovu prácu zo 17. st. K politickej teórii modernej demokracie, prirodzeného práva a obzvlášť k problému suverenity by bolo vhodné citovať aj diela súčasnej politológie.

Autor zastáva názor, že „...je nutné se i v poimenice zaměřit na ty aspekty komunikace, které se zaměřují na velké sociální celky“ (s. 34). Sociálnymi skupinami sa tradične zaoberá skôr teologická sociálna etika. Poimenika sa viac zaoberá jednotlivcom z hľadiska teológie v prieniku na psychológiu. Komunikácia s veľkými sociálnymi celkami z hľadiska pastorálnej starostlivosti (poimeniky) je veľmi zaujímavá myšlienka, ale autor jej z tohto hľadiska ďalej nevenuje bližšiu pozornosť.

Najsilnejšia stránka dizertácie je zrejme vo využití právnych otázok a problémov v praktickej teológii, osobitne na tému osobnej eschatológie v komunikácii cirkvi s verejnosťou. Autor tu vidí právo ako „...rámec, uvnitř něhož probíhá komunikace mezi lidmi“ (s. 23). Právo tiež označuje ako „komunikačný prostriedok“ alebo „komunikačný proces“. Podľa Gerlocha, ktorého prácu *Teorie práva* autor používa, je právo možné skúmať aj „...v rovině informační“ (Gerloch s. 19).

Návrh aby cirkvi vstupovali do právneho priestoru, ktorý je im podľa platných zákonov prístupný, má evanjelizačný potenciál. (Vid' „Blahoslavení, ktorí pôsobia pokoj.“) Treba však pamätať aj na riziká negatívnych emócií spojených so súdnymi spormi. Pri nešťastnom vstupovaní do občianskych sporov by sa nálady v spoločnosti mohli obrátiť proti cirkvi.

Za ťažisko dizertácie je možné považovať dotazníkový prieskum. Autor ho striedavo označuje ako „výskum“ a „prieskum“. Prieskum je však zvyčajne považovaný za jednu z fáz výskumu. Autorova nepravdepodobnostná metóda „snowball“ nezabezpečuje reprezentatívnosť vzorky.

Dotazník je pripravený veľmi starostlivo a autor odpovede na jednotlivé otázky podrobne rozoberá z viacerých hľadísk. Vyhodnotením odpovedí autor dospel k záveru, že „...lze

předpokládat velmi silnou latentní poptávku po poradenské službě týkající se umírání...“ (s. 81).

4. ZÁVER

Autor tvorivo spojil vedné oblasti a otázky, ktoré sa vo vedeckom skúmaní zriedkavo stretávajú. Jeho návrh využiť právne otázky na vstup cirkvi do praktických problémov spojených so smrťou a zomieraním má potenciál zrealniť vzťahy medzi cirkvou a sekularizovanou spoločnosťou.

Pri obhajobe navrhujem, aby doktorand obhájil exegézu, podľa ktorej je nepoctivým správcom sám Ježiš.

Práca Mgr. et Mgr. Jiří Flama *Poimenické aspekty komunikace na pomezí individuální eschatologie* splňa požiadavky, preto po úspešnej obhajobe navrhujem udeliť titul ThD.

V Banskej Bystrici
17.8.2018

Pavel Hanes